EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 17.12.2025.
COM(2025) 770 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi Inovacijskog fonda 2024.

Sadržaj

1. Doprinosi portfelja projekata ciljevima klimatske neutralnosti EU-a 2

2. Ključne etape provedbe u 2024. 4

2.1. Pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava 4

2.1.1. Rezultati poziva IF23 NZT 4

2.1.2. Objava poziva IF24 8

2.2. Dražbe 8

2.2.1. Rezultati dražbe IF23 8

2.2.2. Objava dražbe IF24 9

2.2.3. Dražbe kao usluga 10

2.3. Povezanost s drugim programima 10

2.3.1. Europska investicijska banka (EIB) 10

2.3.2. Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP) 11

3. Stanje portfelja Inovacijskog fonda 2024. 11

3.1. Pregled rezultata poziva 11

3.2. Zrelost projekata, status provedbe i izazovi 12

3.3. Portfelj po sektorima 13

3.4. Geografska ravnoteža 15

3.5. Izbjegavanje emisija stakleničkih plinova 18

4. Komuniciranje i povećanje vidljivosti 19

4.1. Mreža nacionalnih kontaktnih točaka 19

4.2. Stručna skupina Inovacijskog fonda i sudjelovanje dionika 19

4.3. Razmjena znanja 20

4.4. Uspješni primjeri 20

5. Zaključak 20

Europska komisija u skladu s člankom 10.a stavkom 8. Direktive o sustavu EU-a za trgovanje emisijama svake godine mora izvijestiti Odbor za klimatske promjene o provedbi Inovacijskog fonda („Fond”), čiji je cilj uvesti rješenja za dekarbonizaciju sektora obuhvaćenih sustavom EU-a za trgovanje emisijama (ETS EU-a) na tržište u cijelom Europskom gospodarskom prostoru (EGP). Tim se instrumentom financiranja podupire uvođenje inovativnih tehnologija i vodećih projekata koji obećavaju znatna smanjenja emisija stakleničkih plinova i mogu dokazati da su poslovni modeli „čiste industrije”. Osmišljen je kao dio europskog zelenog plana u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma kako bi se poduprla tranzicija Europe prema klimatskoj neutralnosti, a ujedno povećala njezina konkurentnost.

Fond podupire projekte jednokratnim bespovratnim sredstvima (redovita bespovratna sredstva) i jediničnim doprinosima (dražbe).

U ovom se izvješću detaljno opisuje raspodjela sredstava dodijeljenih projektima po sektorima i prihvatljivim zemljama te se analiziraju njihovi doprinosi ciljevima politike EU-a, što obuhvaća provedbu Fonda od 1. siječnja do 31. prosinca 2024.

1. DOPRINOSI PORTFELJA PROJEKATA CILJEVIMA KLIMATSKE NEUTRALNOSTI EU-A

Cilj je industrijskog plana u okviru zelenog plana povećati konkurentnost europske industrije s nultom neto stopom emisija, u prvom redu na temelju Akta o industriji s nultom neto stopom emisija, kojim se utvrđuju ciljevi za industrijske kapacitete s nultom neto stopom emisija i ubrzava uvođenje tih kapaciteta. Fond izravno podupire te politike tako što je uveo posebnu temu za proizvodnju čiste tehnologije s proračunom od 1,4 milijarde EUR u okviru poziva IF23 NZT za redovita bespovratna sredstva. Zahvaljujući tome fond općenito podupire opsežan portfelj projekata ([1]) kojima se promiče proizvodnja ključnih tehnologija za tranziciju prema klimatskoj neutralnosti. U okviru poziva IF23 NZT odabrano je ukupno 25 novih projekata u području proizvodnje čiste tehnologije, uz 15 postojećih projekata usmjerenih na osmišljavanje, izgradnju i rad postrojenja za proizvodnju važnih komponenata za skladištenje energije, obnovljivu energiju i energetski intenzivne industrije.

(i) S njima će ukupna potpora Fonda za proizvodnju u EU-u s nultom neto stopom emisija ([2]) iznositi 2,4 milijarde EUR. Cilj je tih projekata izgraditi kapacitete za proizvodnju solarne fotonaponske energije u vrijednosti od 8,1 GW godišnje i kapacitete za proizvodnju elektrolizatora u vrijednosti od 11,6 GW godišnje.

(ii) Od 2020. ukupno je 41 inovacijski projekt i više od 5 milijardi EUR iz Inovacijskog fonda namijenjeno za potporu industrijskom upravljanju ugljikom. To uključuje do 18,6 milijuna tona kapaciteta hvatanja CO_2 godišnje za hvatanje i skladištenje ugljika (što bi moglo dosegnuti 37 % ciljanog kapaciteta utiskivanja CO_2 u skladu s Aktom o industriji s nultom neto stopom emisija) i do 11,7 milijuna tona kapaciteta utiskivanja CO_2 godišnje (23 % ciljanog kapaciteta utiskivanja CO_2 u skladu s Aktom o industriji s nultom neto stopom emisija).

Pomoću Fonda povećat će se i udio obnovljivih izvora energije u kombinaciji izvora električne energije i poboljšati energetska sigurnost tako što će se podupirati ciljano uvođenje tehnologija na temelju revidirane Direktive o obnovljivoj energiji, Europskog akcijskog plana za energiju vjetra i

([1]) Projekti kojima su dodijeljena sredstva u okviru poziva IF23 uključeni su u izvješće za 2024., iako su sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava za njih potpisani početkom 2025.

([2]) Projekti u sektorima Inovacijskog fonda za proizvodnju komponenata za obnovljivu energiju, skladištenje energije ili energetski intenzivnu industriju.

strategije za ostvarivanje ambicija EU-a za energiju iz obnovljivih izvora na moru. Uključujući projekte odabrane u okviru poziva IF23, Inovacijski fond podupire 11 projekata u području energije vjetra ili proizvodnje energije vjetra (dodijeljena potpora u iznosu od 375 milijuna EUR), 14 projekata u području solarne energije i proizvodnje solarne energije (607 milijuna EUR), pet projekata u području hidroenergije i energije oceana (118 milijuna EUR) i jedan projekt u području geotermalne energije (92 milijuna EUR).

U planu REPowerEU navodi se da je vodik proizveden pomoću električne energije iz obnovljivih izvora, poznat kao „RFNBO” ([3]), klimatski neutralna opcija za sektore koje je teško dekarbonizirati. Fond podupire demonstraciju inovativnih tehnologija koje se temelje na vodiku iz obnovljivih izvora i stoga ima važnu ulogu u provedbi strategije EU-a za vodik. Ako se uzmu u obzir najavljeni i postojeći rezultati poziva IF23, financijska sredstva dodjeljuju se 27 projekata s kapacitetom za proizvodnju više od 750 kilotona RFNBO-a i niskougljičnog vodika godišnje.

Skladištenje energije od presudne je važnosti i za sektor mobilnosti i za uravnoteženje opskrbe električnom energijom na razini mreže. Iz Inovacijskog fonda dodijeljena su 752 milijuna EUR za 13 projekata za mobilnost, unutardnevno i dugoročno skladištenje. Ti projekti uključuju skladištenje toplinske energije u granitnim stijenama, podzemno skladištenje topline za sustave centraliziranog grijanja, baterijske sustave za skladištenje energije na razini mreže (BESS) i pumpnu hidroakumulaciju.

Fond podupire i razvoj alternativnih goriva u skladu s uredbama o inicijativama „ReFuelEU Aviation” i „FuelEU Maritime”:

(i) 1,6 milijardi EUR za projekte u području goriva, što uključuje 612 milijuna EUR za gorivo proizvedeno isključivo za prometni sektor. To uključuje 14 projekata povezanih s vodikom (522 milijuna EUR), pet projekata povezanih s e-metanolom (273 milijuna EUR), tri projekta povezana s amonijakom (530 milijuna EUR), dva projekta povezana s održivim zrakoplovnim gorivima (206 milijuna EUR), dva projekta povezana s e-metanom (87 milijuna EUR) i jedan projekt povezan s bio-UPP-om (4 milijuna EUR);

(ii) osam projekata usmjerenih na mobilnost kako bi se izbjeglo 27 milijuna tona ekvivalenta CO_2. To uključuje šest projekata u pomorskom sektoru kojima je dodijeljena namjenska potpora u iznosu od 211 milijuna EUR i financijska sredstva u iznosu od 95 milijuna EUR za električni zrakoplov.

Naposljetku, projekti Fonda imaju znatan potencijal za doprinos postizanju ciljeva Europskog zakona o klimi, odnosno smanjenja emisija stakleničkih plinova za 963 Mt ekvivalenta CO_2 tijekom 10 godina ([4]). S obzirom na velik potencijal za replikaciju uvedenih tehnologija, to će znatno doprinijeti tome da Europa do 2050. postane prvi klimatski neutralan kontinent na svijetu.

Inovacijski fond je na kraju 2024. odabrao ili potpisao sporazume za 199 projekata u 26 zemalja, kojima je dodijeljena potpora u ukupnom iznosu od 11,2 milijarde EUR.

U tablici u nastavku nalazi se pregled tih projekata po kategorijama:

	Odabrano u okviru poziva IF23		Postojeći portfelj		Ukupno	
	Broj	**Financijska sredstva**	**Broj**	**Financijska sredstva**	**Broj**	**Financijska sredstva**
Hvatanje i geološko skladištenje ugljika (CCS)	8	936 160 409 €	12	1 987 720 372 €	20	2 923 880 781 €

([3]) Obnovljivo gorivo nebiološkog podrijetla.

([4]) Uključujući projekte odabrane u okviru poziva IF23.

Energetski intenzivne industrije (EII)	39	1 831 432 232 €	61	3 278 349 963 €	100	5 109 782 195 €
Skladištenje energije (ES)	12	1 099 273 509 €	16	374 380 998 €	28	1 473 654 507 €
Skladištenje obnovljive energije (RES)	18	524 228 263 €	25	799 278 346 €	43	1 323 506 609 €
Mobilnost (MOB)	8	377 956 916 €	0	– €	8	377 956 916 €
Ukupno	**85**	**4 769 051 328 €**	**114**	**6 439 729 680 €**	**199**	**11 208 781 008 €**

2. KLJUČNE ETAPE PROVEDBE U 2024.

2.1. Pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava

2.1.1. Rezultati poziva IF23 NZT

Glavna uprava za klimatsku politiku (GU CLIMA) objavila je 12. travnja 2024. da je u okviru poziva na podnošenje prijedloga za tehnologije s nultom neto stopom emisija za Inovacijski fond za 2023. (poziv IF23 NZT) ([5]) podneseno 337 prijedloga iz 27 zemalja. Služba za pomoć bila je dostupna tijekom razdoblja za podnošenje prijedloga i odgovorila je na 1106 pitanja podnositelja prijedloga.

U prijedlozima, čiji je cilj smanjiti emisije stakleničkih plinova za gotovo 1,4 milijarde tona ekvivalenta CO_2 tijekom prvih 10 godina rada, zatraženo je ukupno 24,6 milijardi EUR (što premašuje raspoloživi proračun za više od šest puta). Nikad veća razina sudjelovanja u pozivu IF23 potvrda je presudne uloge Fonda u podupiranju europskih predvodnika u području čiste tehnologije i povećanju kapaciteta EU-a za proizvodnju tehnologija s nultom neto stopom emisija.

Broj zaprimljenih prijedloga razlikuje se za svaku prihvatljivu **temu**:

(i) 137 za opće velike projekte;
(ii) 56 za proizvodnju čiste tehnologije;
(iii) 51 za opće srednje i pilot-projekte,
(iv) 42 za opće male projekte.

Većina prijedloga za proizvodnju čiste tehnologije odnosila se na proizvodnju komponenata za proizvodnju vodika. Ostatak se odnosio na vrijednosni lanac baterija i obnovljivu energiju: solarnu energiju, energiju vjetra i dizalice topline.

Više od 70 % prijedloga u kategoriji mobilnosti ([6]) (10 % zaprimljenih prijedloga) odnosilo se na pomorski sektor.

GU CLIMA je 23. listopada 2024., na kraju postupka evaluacije, najavio da će uložiti gotovo 4,8 milijardi EUR prihoda od trgovanja emisijama u 85 odabranih projekata iz 18 zemalja ([7]). Ti

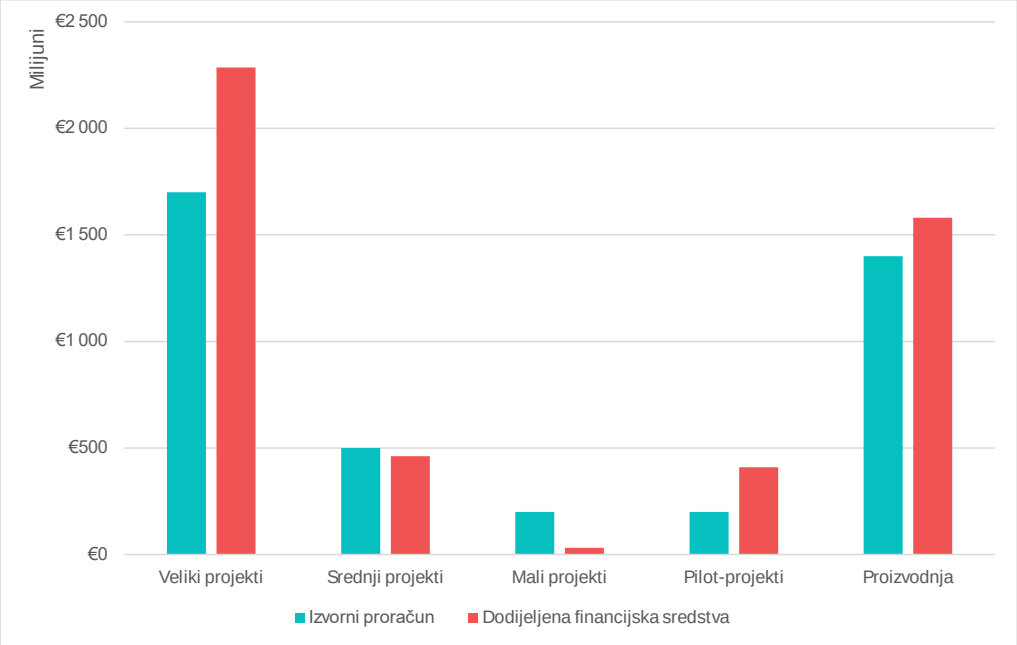
([5]) Poziv IF23 objavljen je 23. studenog 2023. i imao je raspoloživi proračun od 4 milijarde EUR, što uključuje 1,4 milijarde EUR posebno za projekte u području proizvodnje čiste tehnologije.
([6]) Ta je nova kategorija dodana na temelju revizije Direktive o sustavu EU-a za trgovanje emisijama iz 2023.
([7]) Sad uključuje Estoniju i Slovačku. Broj odabranih projekata može se promijeniti nakon sastavljanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

bi projekti trebali početi s radom prije 2030. i mogli bi smanjiti emisije stakleničkih plinova za oko 476 milijuna tona ekvivalenta CO_2 tijekom prvih 10 godina rada.

Broj odabranih prijedloga razlikovao se za svaku prihvatljivu **kategoriju**:

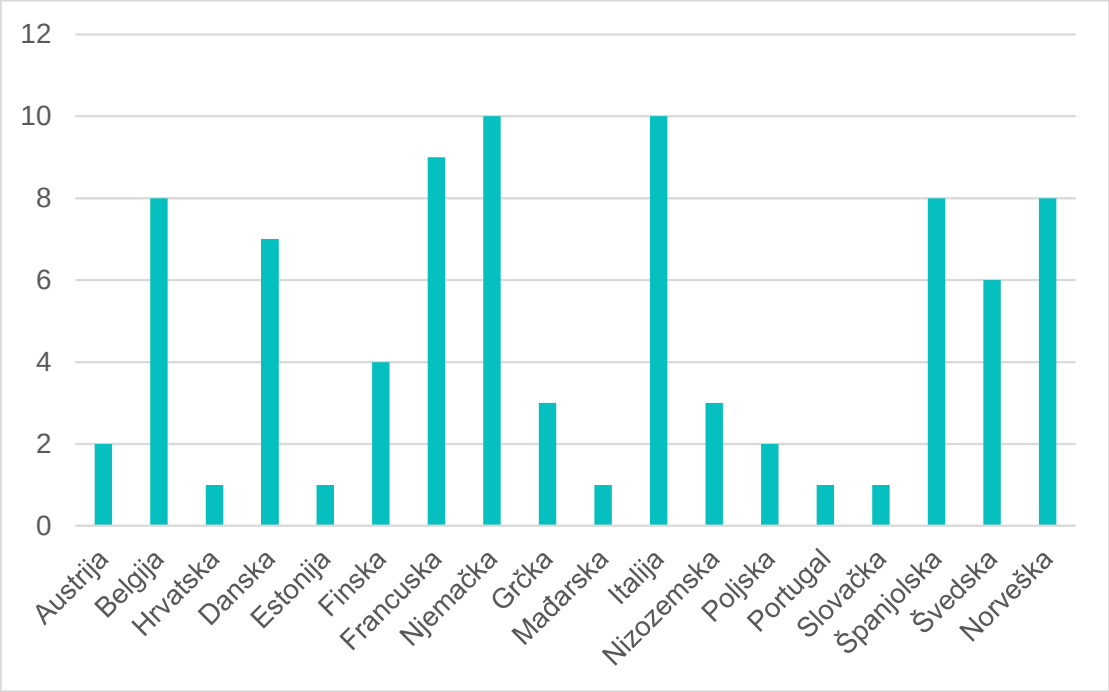
(i) 47 za energetski intenzivne industrije, među ostalim hvatanje, upotrebu i skladištenje ugljika (od 204 zaprimljena prijedloga);
(ii) 18 za obnovljivu energiju (od 65);
(iii) 12 za skladištenje energije (od 35);
(iv) 8 za mobilnost, među ostalim pomorski, zračni i cestovni promet (od 34).

Svih 149 projekata koji su uspješno prošli evaluaciju prvi su put dobili pečat STEP-a, novu oznaku kvalitete koja se dodjeljuje visokokvalitetnim projektima koji doprinose ciljevima Platforme za strateške tehnologije za Europu (STEP). Osim 85 projekata koji su unaprijed odabrani za financiranje, pečat su dobila i 64 projekta koji nisu odabrani za financiranje, ali su imali ocjene iznad svih evaluacijskih pragova. Time će im se olakšati pristup dodatnim mogućnostima za dobivanje javne i privatne potpore.

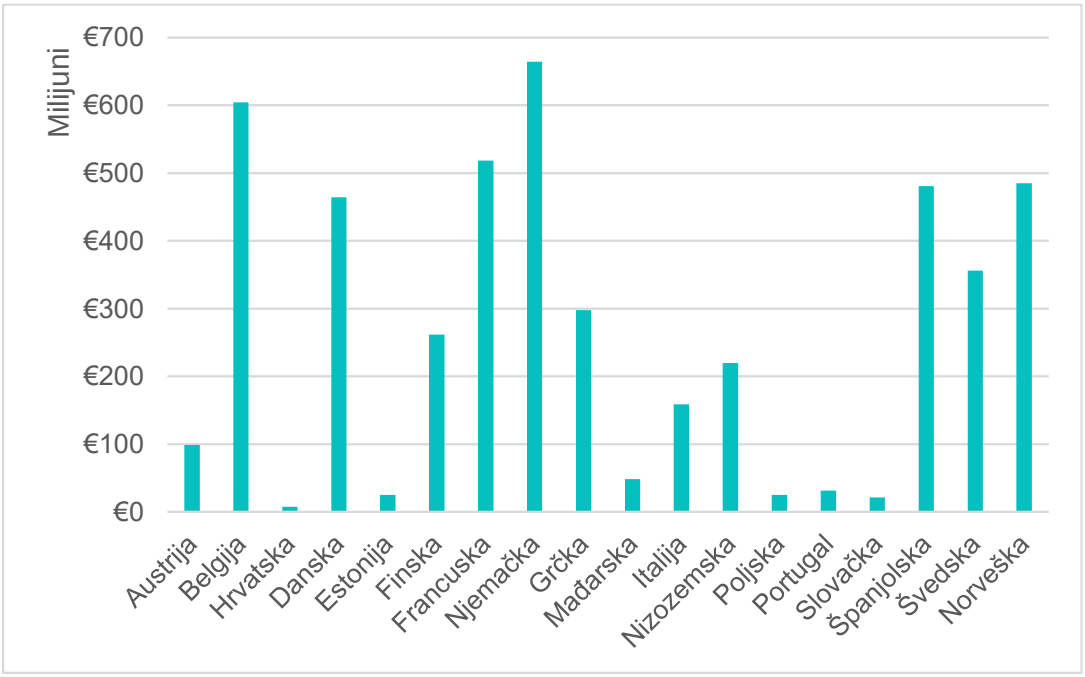

Slika 1: Vrijednost dodijeljenih bespovratnih sredstava i izvorni proračun projekata po temama poziva (IF23 NZT)[8]

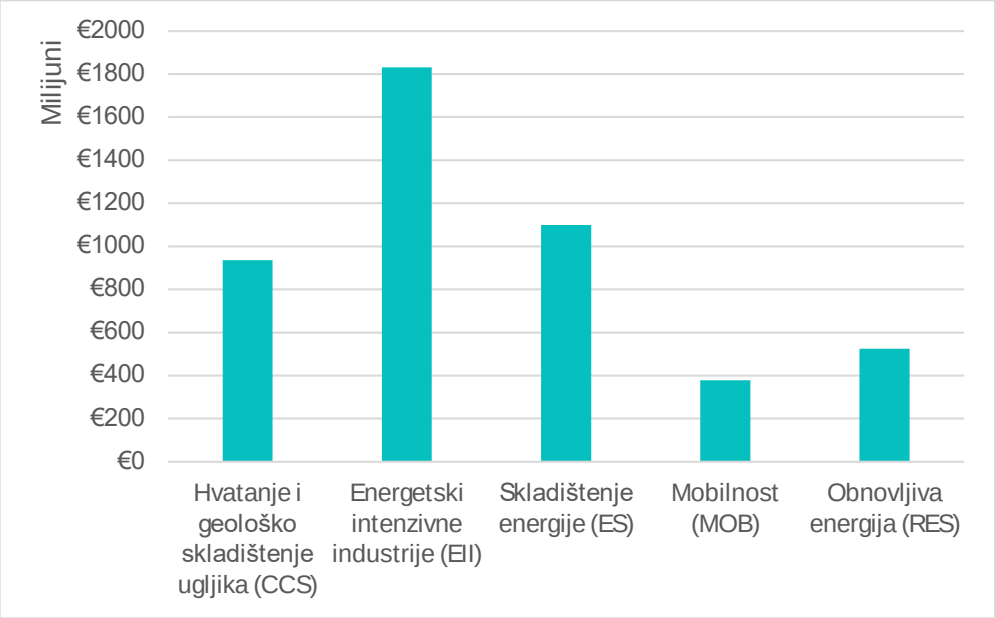
([8]) U skladu s člankom 3. Odluke Komisije o financiranju mjera u okviru Inovacijskog fonda dopušteno je povećanje za najviše 20 % maksimalnog doprinosa. Ta je mogućnost iskorištena zbog visoke kvalitete prijedloga zaprimljenih u okviru poziva.

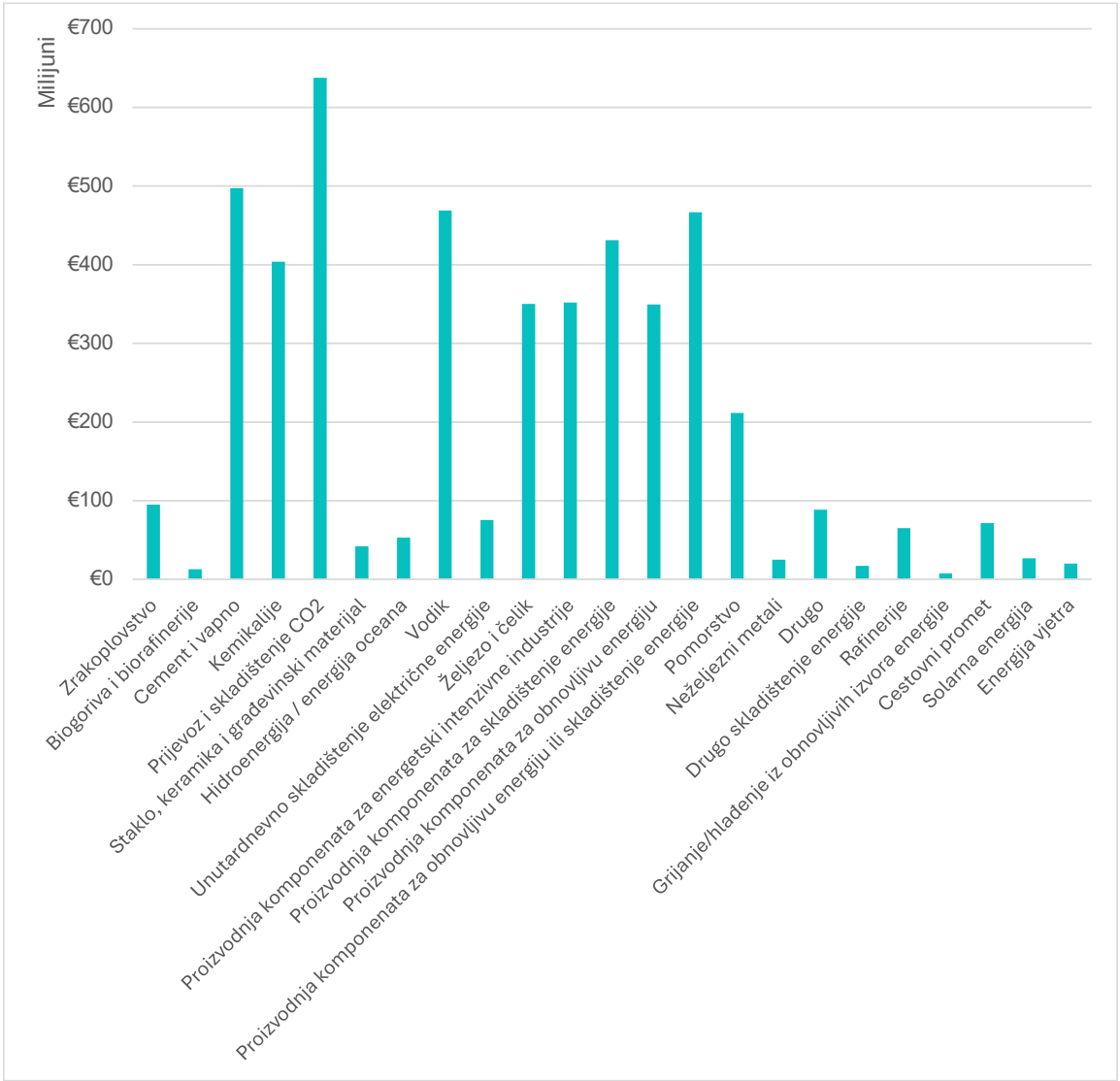
Slika 2: Broj projekata odabranih za financiranje po zemlji prve lokacije (IF23 NZT)

Slika 3: Vrijednost dodijeljenih bespovratnih sredstava za projekte po zemlji prve lokacije (IF23 NZT)

Slika 4: Vrijednost dodijeljenih bespovratnih sredstava po kategoriji projekta

Slika 5: Vrijednost dodijeljenih bespovratnih sredstava po sektoru projekta

2.1.2. Objava poziva IF24

Komisija je 3. prosinca 2024. objavila pozive na podnošenje prijedloga za Inovacijski fond za 2024., u okviru čega je 4,6 milijardi EUR izdvojeno za poticanje tehnologija s nultom neto stopom emisija, električnih vozila, proizvodnje baterijskih ćelija i vodika iz obnovljivih izvora.

Ukupni proračun podijeljen je na tri poziva na podnošenje prijedloga:

(i) 2,4 milijarde EUR za tehnologije s nultom neto stopom emisija (poziv IF24 NZT);
(ii) 1 milijarda EUR za proizvodnju baterijskih ćelija za električna vozila (baterije IF24);
(iii) 1,2 milijarde EUR za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora ([9]) (dražba IF24).

Sva tri poziva uključuju **nove kriterije otpornosti** radi potpore planu REPowerEU i zaštite EU-a od ovisnosti o jednom dobavljaču.

Cilj je **poziva IF24 NZT** poduprijeti projekte dekarbonizacije različitih razmjera, kao i projekte usmjerene na proizvodnju komponenata za obnovljivu energiju, skladištenje energije, dizalice topline i proizvodnju vodika. Projekti će se ocjenjivati na temelju njihova potencijala za smanjenje emisija stakleničkih plinova, stupnja inovativnosti, zrelosti projekata, mogućnosti replikacije i troškovne učinkovitosti. Zemlje su prvi put mogle dopuniti ukupni proračun redovitih poziva nacionalnim programima financiranja za projekte dekarbonizacije i proizvodnje čiste energije ([10]). Zahvaljujući toj novoj opciji, koja se naziva **„bespovratna sredstva kao usluga”**, prihvatljivim zemljama omogućuje se da iskoriste postupak evaluacije Inovacijskog fonda i pojednostavne postupak odobrenja državnih potpora.

Poziv na podnošenje prijedloga za **baterije IF24** novouvedeni je poziv. Cilj mu je ojačati industriju proizvodnje baterija u EU-u podupiranjem projekata za proizvodnju inovativnih baterijskih ćelija za električna vozila. Odabrani projekti doprinijet će **tranziciji EU-a prema čistim, konkurentnim i otpornim industrijskim temeljima**, smanjiti ovisnost o uvozu te potaknuti razvoj čiste tehnologije i vodeći položaj industrije.

CINEA i CLIMA organizirale su 17. i 18. prosinca 2024. internetske informativne dane kako bi predstavile najvažnije elemente i kriterije dodjele dvaju poziva te pouke iz prijašnjih poziva. Nositelji projekata mogli su se prijaviti do 24. travnja 2025. Očekuje se da će uspješni podnositelji projekata potpisati sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava do prvog tromjesečja 2026.

Dražba IF24 detaljnije je opisana u izvješću.

2.2. Dražbe

2.2.1. Rezultati dražbe IF23

CINEA je 19. veljače 2024. objavila da su za dražbu IF23 zaprimljene 132 ponude iz 17 zemalja ([11]). Vrijednost ponuda na dražbi bila je 15 puta veća od njezinog ukupnog proračuna. Služba za pomoć bila je dostupna tijekom razdoblja za podnošenje ponuda i odgovorila je na 352 pitanja podnositelja ponuda.

([9]) Kategoriziran kao obnovljivo gorivo nebiološkog podrijetla (RFNBO).

([10]) Bespovratna sredstva kao usluga od 2025. dostupna su i za projekte u području proizvodnje čiste tehnologije.

([11]) Dražba IF23 objavljena je 23. studenog 2023. i imala je raspoloživi proračun od 800 milijuna EUR. Ponuditelji su se mogli prijaviti do 8. veljače 2024.

Ukupni planirani kapacitet elektrolizatora za sve ponude iznosio je 8,5 gigavata (GW). On bi tijekom 10 godina mogao dovesti do ukupnog obujma proizvodnje vodika iz obnovljivih izvora od 8,8 milijuna tona. Time bi se svake godine moglo pokriti gotovo 10 % ciljne vrijednosti za domaću proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora u okviru plana REPowerEU do 2030.

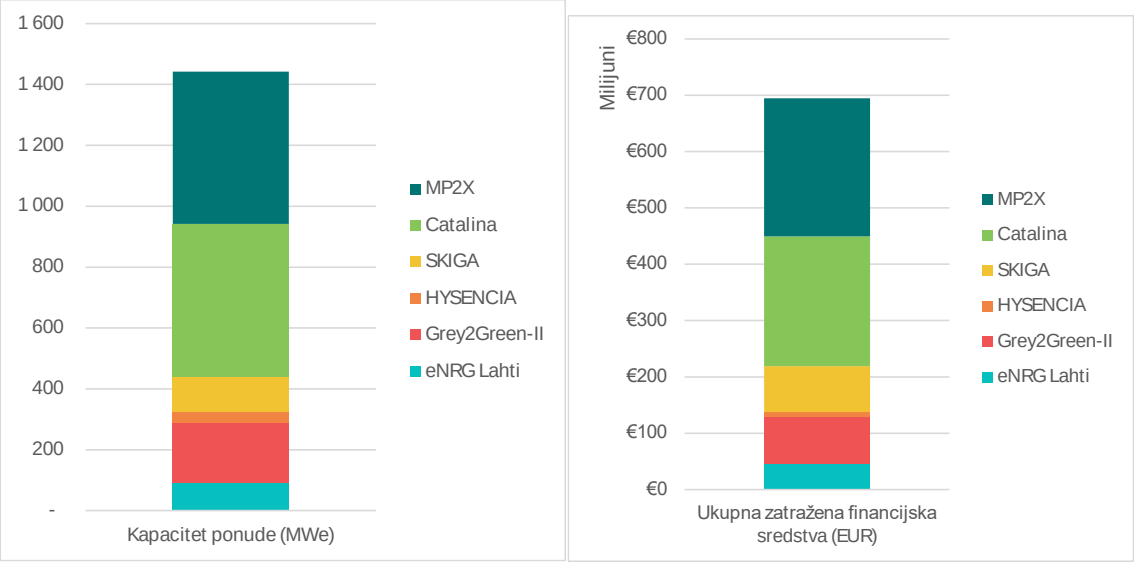
Dostavljene ponude iznosile su od 0,37 EUR do 4,50 EUR (gornja cijena) po kilogramu proizvedenog vodika.

Od 132 ponude njih 119 bilo je prihvatljivo i prikladno. CINEA je nakon evaluacije projekata rangirala one odobrene na temelju cijene ponude.

Do 30. travnja 2024. odabrano je sedam projekata kojima su se namjeravala dodijeliti bespovratna sredstva iz Inovacijskog fonda u iznosu od gotovo 720 milijuna EUR. Oni su dostavili ponude s cijenama u rasponu od 0,37 EUR do 0,48 EUR po kilogramu proizvedenog vodika iz obnovljivih izvora.

Do 7. listopada 2024. potpisani su sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava za šest od sedam projekata. Projekti će se provoditi u četiri zemlje ([12]). Ukupni je iznos potpore 695 milijuna EUR. Projekti će dobiti subvencije u iznosu od 8 do 245 milijuna EUR za postrojenja s kapacitetom megavata električne energije (MWe) u rasponu od 35 MWe do 500 MWe. Subvencija će im se dodijeliti samo ako u roku od najviše 10 godina proizvedu certificirani i provjereni vodik kao RFNBO.

Odabrani projekti sad imaju najviše pet godina za početak proizvodnje vodika iz obnovljivih izvora. Imaju potencijal za proizvodnju do 1,52 milijuna tona vodika kao RFNBO-a tijekom prvih deset godina rada, zahvaljujući čemu bi se izbjegle emisije više od 10 milijuna tona ekvivalenta CO_2. Njihov proizvod bit će koristan mnogim sektorima, kao što su pomorski promet, promet teških vozila, poljoprivreda te proizvodnja e-metana i e-metanola.

Slika 6: Kapacitet ponuda šest uspješnih proizvoda RFNBO-a iz dražbe IF23

2.2.2. Objava dražbe IF24

Cilj **dražbe IF24**, druge dražbe u okviru europske banke za vodik, bio je poduprijeti projekte za proizvodnju vodika kao RFNBO-a neovisno o tome za koji je sektor on namijenjen

([12]) Finska, Norveška, Portugal i Španjolska.

(1 milijarda EUR) i projekte s otkupljivačima iz pomorskog sektora (200 milijuna EUR). Proračun dražbe povećan je za 400 milijuna EUR u odnosu na dražbu IF23.

Kako bi se pripremili za prijavu, nositelji projekata mogli su proučiti dokumente poziva i odjeljak „Pitanja i odgovori” na portalu EU-a za financiranje i natječaje. Komisija ih je također potaknula da se što prije savjetuju o jamstvu za dovršetak s financijskom institucijom kako bi povećali vjerojatnost uspjeha. CINEA je 10. prosinca 2024. organizirala internetski informativni dan kako bi predstavila najvažnije elemente i kriterije dodjele nove dražbe te pouke iz prethodne dražbe. Ponuditelji su se mogli prijaviti do 20. veljače 2025. Očekuje se da će uspješni podnositelji ponuda potpisati sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava u roku od devet mjeseci od zaključenja poziva.

2.2.3. Dražbe kao usluga

Komisija je tijekom dražbe IF23 prvi put ponudila mogućnost dražbe kao usluge. Taj program omogućuje prihvatljivim zemljama da financiraju ponuditelje kojima zbog proračunskih ograničenja nije dodijeljena financijska potpora. Prihvatljive zemlje stoga mogu iskoristiti postupak odabira na razini EU-a i nacionalnim sredstvima poduprijeti projekte na svojem državnom području, a da pritom ne moraju održati zasebnu dražbu na nacionalnoj razini. To omogućava brzo i pojednostavnjeno odobravanje državnih potpora te smanjuje administrativno opterećenje i troškove za sve strane.

Njemačka je prva zemlja koja je iskoristila tu opciju i dodijelila 350 milijuna EUR iz svojeg proračuna prihvatljivim ponudama na svojem državnom području. Ta je odluka 5. travnja 2024. odobrena u skladu s pravilima EU-a o državnim potporama ([13]).

Španjolska, Litva i Austrija najavile su 18. studenog 2024. da će sudjelovati u programu u okviru dražbe IF24 te su se obvezale izdvojiti do 836 milijuna EUR iz nacionalnih fondova za potporu projektima na svojim državnim područjima.

Mobilizacija sredstava u sklopu jedinstvene dražbovne platforme EU-a učinkovit je način za povećanje mogućnosti uz istodobno smanjenje troškova za industriju. Te mjere dokaz su da su države članice predane postizanju nacionalnih ciljeva i ciljeva EU-a za uvođenje čiste energije te podupiranju dekarbonizacije industrije.

2.3. Povezanost s drugim programima

2.3.1. Europska investicijska banka (EIB)

EIB je 2. svibnja 2024. objavio da podupire uvođenje inovativnog projekta EAVOR LOOP za električnu energiju i geotermalno grijanje u Bavarskoj, i to zajmom koji iznosi gotovo 45 milijuna EUR. Za taj je projekt, koji je odabran tijekom drugog poziva na podnošenje prijedloga za velike projekte u okviru Inovacijskog fonda, sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava potpisan već početkom 2023. Takvom se odlukom ističe vrijedna uloga Fonda u financiranju i podupiranju ključnih skalabilnih tehnologija za postizanje klimatske neutralnosti i energetske sigurnosti.

Komisija i EIB najavili su 3. prosinca 2024. novo partnerstvo za potporu ulaganjima u sektor proizvodnje baterija u EU-u. Tim će se partnerstvom osigurati dodatak u iznosu od 200 milijuna EUR (kreditno jamstvo) iz Fonda za program InvestEU. Uz to je na raspolaganju 1 milijarda EUR za proizvodnju baterijskih ćelija za električna vozila u okviru poziva za baterije

([13]) Vidjeti Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju.

IF24. EIB u okviru novog partnerstva ulaže i dodatnih 1,8 milijardi EUR u širi vrijednosni lanac baterija. Ta zajednička nastojanja rezultirat će javnom potporom u ukupnom iznosu od 3 milijarde EUR za razvoj konkurentne i održive europske industrije baterija.

EIB je odgovoran i za pomoć za razvoj projekata kako bi se olakšao pristup financiranju iz Fonda i drugih programa EU-a, nacionalnim bespovratnim sredstvima te privatnom financiranju. EIB je 2024. potpisao i proveo 23 sporazuma o pomoći za razvoj projekata. Ukupno je 30 projekata dobilo pomoć za razvoj. Od početka programa potpisani su i provedeni sporazumi o potpori za 62 projekta. Utjecaj pomoći za razvoj projekata sve je vidljiviji. Devet prethodno neuspješnih projekata dobilo je 2024. bespovratna sredstva u okviru poziva IF23. Pomoć za razvoj projekata proširena je kako bi obuhvatila nositelje projekata koji se još nisu prijavili za Fond te se zahtjevi sad podnose izravno EIB-u.

Osim što nositeljima projekata omogućuje da razrade svoje prijedloge, EIB im olakšava i pristup drugim mogućnostima financiranja. Tijekom 2024. četiri projekta dobila su bespovratna sredstva ili im je dodijeljen poseban status na nacionalnoj razini, Breakthrough Energy Catalyst odabrao je tri projekta kao primatelje bespovratnih sredstava / financiranja ili energetski pothvat, jedan projekt uvršten je na popis projekata od zajedničkog interesa i jedan je uvršten na popis projekata s pečatom STEP-a.

2.3.2. Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP)

Komisija je 7. veljače 2024. pokrenula STEP, inicijativu čiji je cilj povećati industrijsku konkurentnost EU-a i smanjiti njegove vanjske ovisnosti. STEP mobilizira financijska sredstva iz niza programa financiranja EU-a, među ostalim iz Inovacijskog fonda. Dodjeljuje oznaku kvalitete kako bi osigurao veću vidljivost obećavajućih projekata u području čistih i resursno učinkovitih te dubokih i digitalnih tehnologija.

Komisija je u listopadu 2024. odabrala 85 inovativnih projekata s nultom neto stopom emisija i dodijelila im bespovratna sredstva u iznosu od ukupno 4,8 milijardi EUR u okviru poziva IF23. Svi ti projekti dobili su pečat STEP-a. Pečat su dobila i dodatna 64 projekta koja nisu odobrena za financiranje, od čega ih je 39 pristalo na to da Komisija objavi njihove informacije.

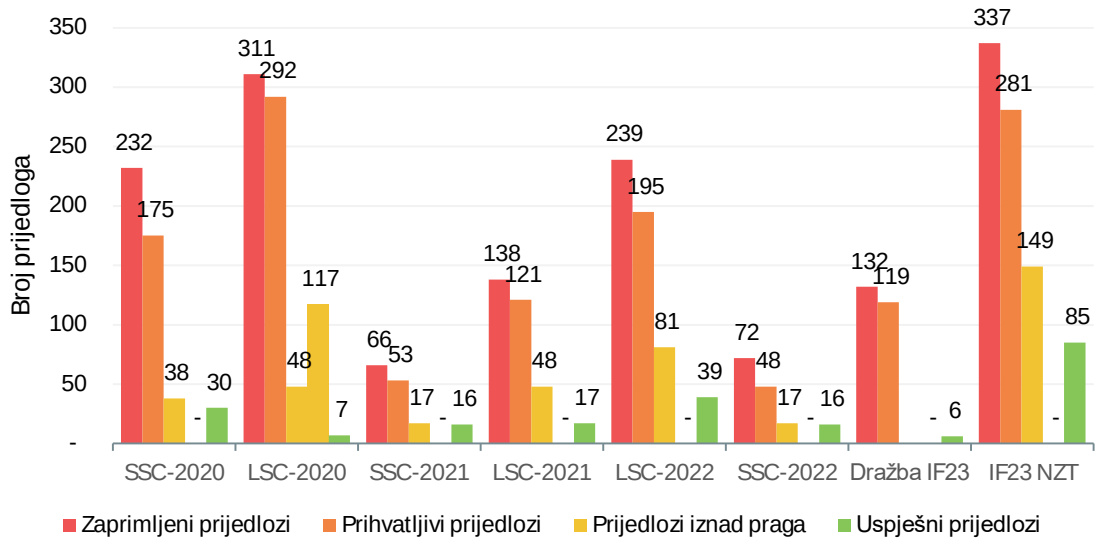
Prvi popis projekata kojima je dodijeljen pečat STEP-a objavljen je u prosincu 2024. na portalu STEP-a. Komisija aktivno promiče te projekte među javnim tijelima za financiranje, npr. upravljačkim tijelima za fondove kohezijske politike te za planove za oporavak i otpornost u državama članicama, kao i među privatnim ulagačima. Pečat STEP-a odlikovanje je koje bi trebalo pomoći projektima da privuku privatna financijska sredstva.

3. STANJE PORTFELJA INOVACIJSKOG FONDA 2024.

3.1. Pregled rezultata poziva

Komisija je od 2020. organizirala osam poziva na podnošenje prijedloga za redovita bespovratna sredstva i dvije konkurentne dražbe ([14]). Do kraja 2024. potpisani su sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava za 131 projekt u ukupnom iznosu od 7,4 milijarde EUR. U tijeku je izrada sporazuma za dodatnih 86 projekata. Prijave su premašile raspoložive proračune u svim pozivima, a prosječni zatraženi iznos bio je devet puta veći od raspoloživog proračuna.

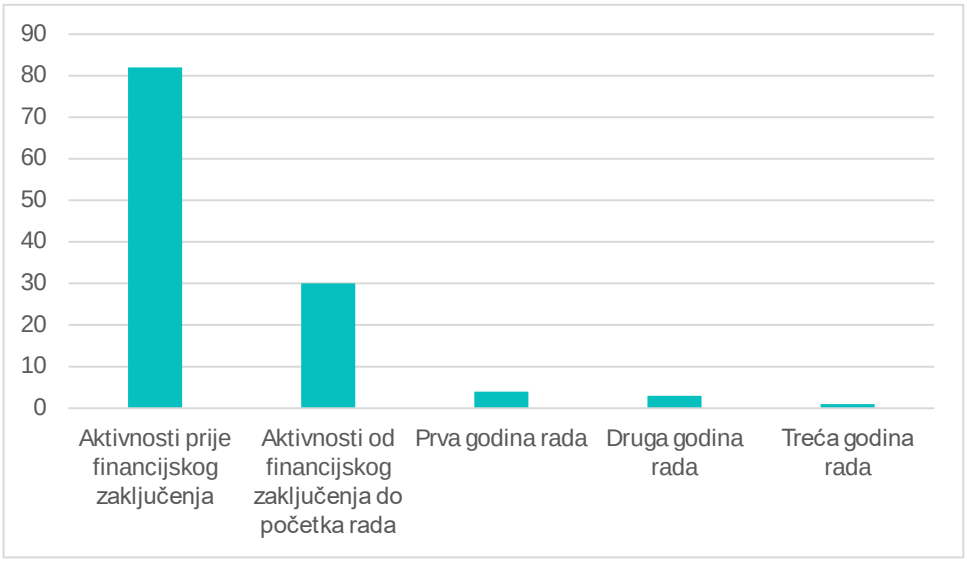
([14]) Poziv i dražba IF24 bili su otvoreni za podnošenje prijedloga na datum 31. prosinca 2024.

Slika 7: Raščlamba rezultata sudjelovanja u pozivima ([15])

3.2. Zrelost projekata, status provedbe i izazovi

Ukupno je 36 projekata do kraja 2024. došlo do ključne etape „financijskog zaključenja”. Ta ključna etapa znači da su projekti osigurali i potrebna financijska sredstva i okolišne i građevinske dozvole. Od tih 36 projekata njih je sedam zatim došlo do sljedeće ključne etape, odnosno „početka rada”, kako je odobrila CINEA. Preostala 82 aktivna projekta trenutačno nastoje postići status „financijskog zaključenja”. Do danas je dodijeljeno 306 milijuna EUR, a isplate su raspodijeljene među 44 projekta koja su zaprimila uplatu na sljedeći način:

Slika 8: Faza projekta

([15]) Budući da su prihvatljivi projekti u okviru dražbe rangirani prema cijeni, nije relevantna kategorija „iznad praga”.

Raskidi sporazuma

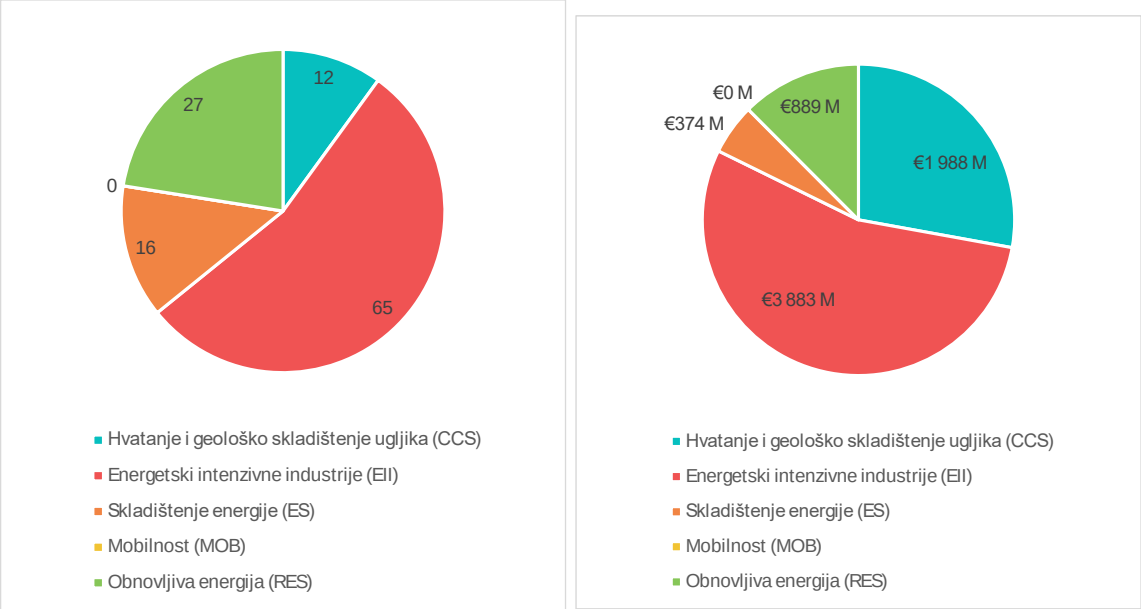
Do kraja 2024. raskinuti su sporazumi s ukupno 11 projekata, a s devet od njih tijekom te godine. Trenutačno je u tijeku 120 projekata ([16]) (za projekte u okviru poziva IF23 NZT još nisu potpisani sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava).

Razlozi raskida uključivali su nepredviđena znatna povećanja troškova projekta (pet projekata), povlačenje projektnog partnera (dva projekta), povećanje cijena sirovina (jedan projekt), nemogućnost pronalaska prikladnog otkupljivača (jedan projekt), kršenje obveza iz sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava (jedan projekt) i nemogućnost donošenja konačne odluke o ulaganju (jedan projekt).

3.3. Portfelj po sektorima

Portfelj Fonda ([17]) sastoji se od pet kategorija:

(i) hvatanje i geološko skladištenje ugljika (CCS);
(ii) energetski intenzivne industrije (EII);
(iii) skladištenje energije (ES);
(iv) mobilnost (MOB);
(v) skladištenje obnovljive energije (RES).

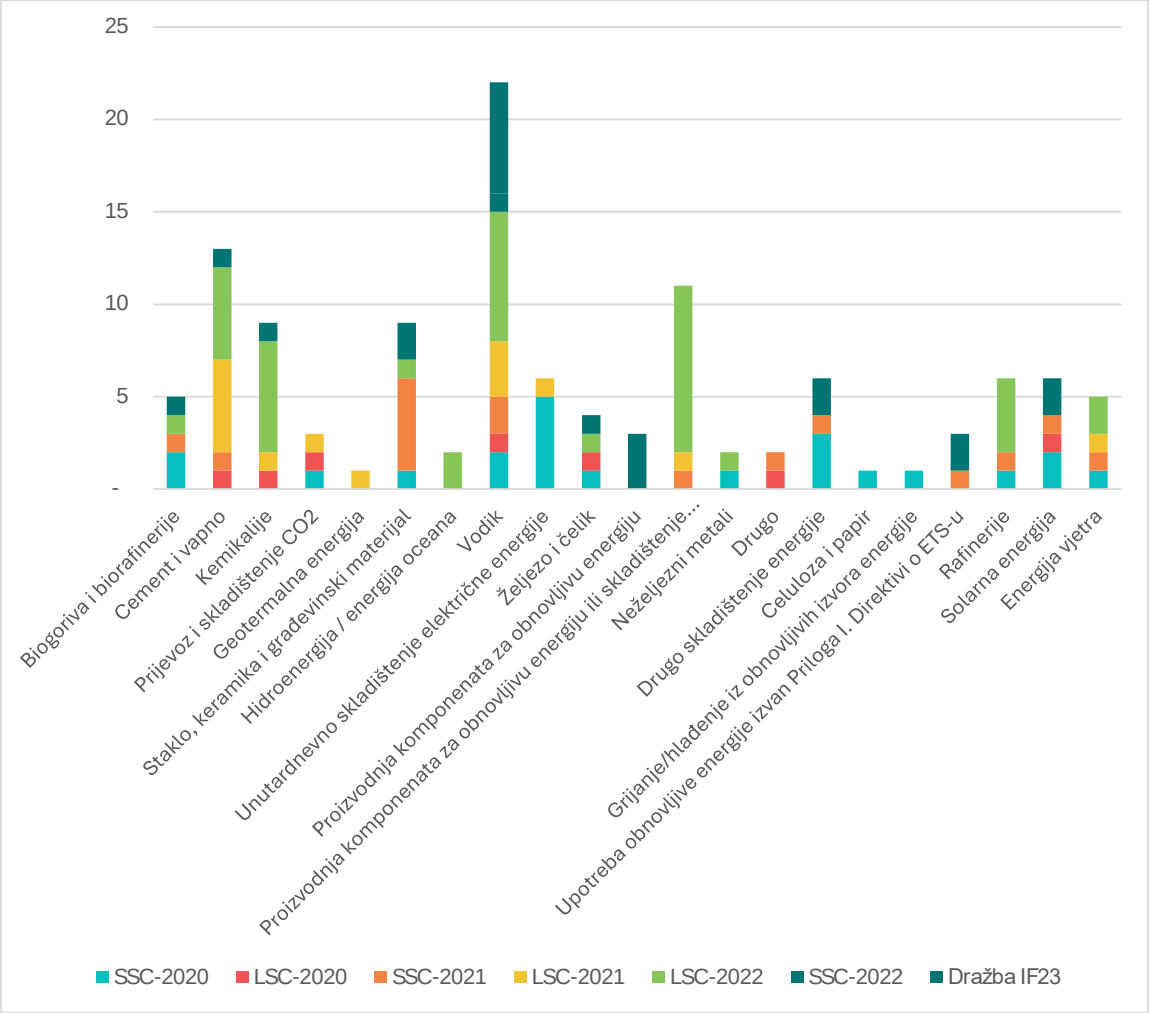
Slika 9: Raščlamba projekata po kategoriji (broj projekata i dodijeljena financijska sredstva)

Najzastupljeniji su sektori u portfelju Fonda „vodik” (22 projekta), „cement i vapno” (13 projekata) i „proizvodnja komponenata za obnovljivu energiju ili skladištenje energije” (11 projekata). Sektor kojem je dodijeljeno najviše sredstava (1,9 milijardi EUR) još uvijek je „cement i vapno” zbog

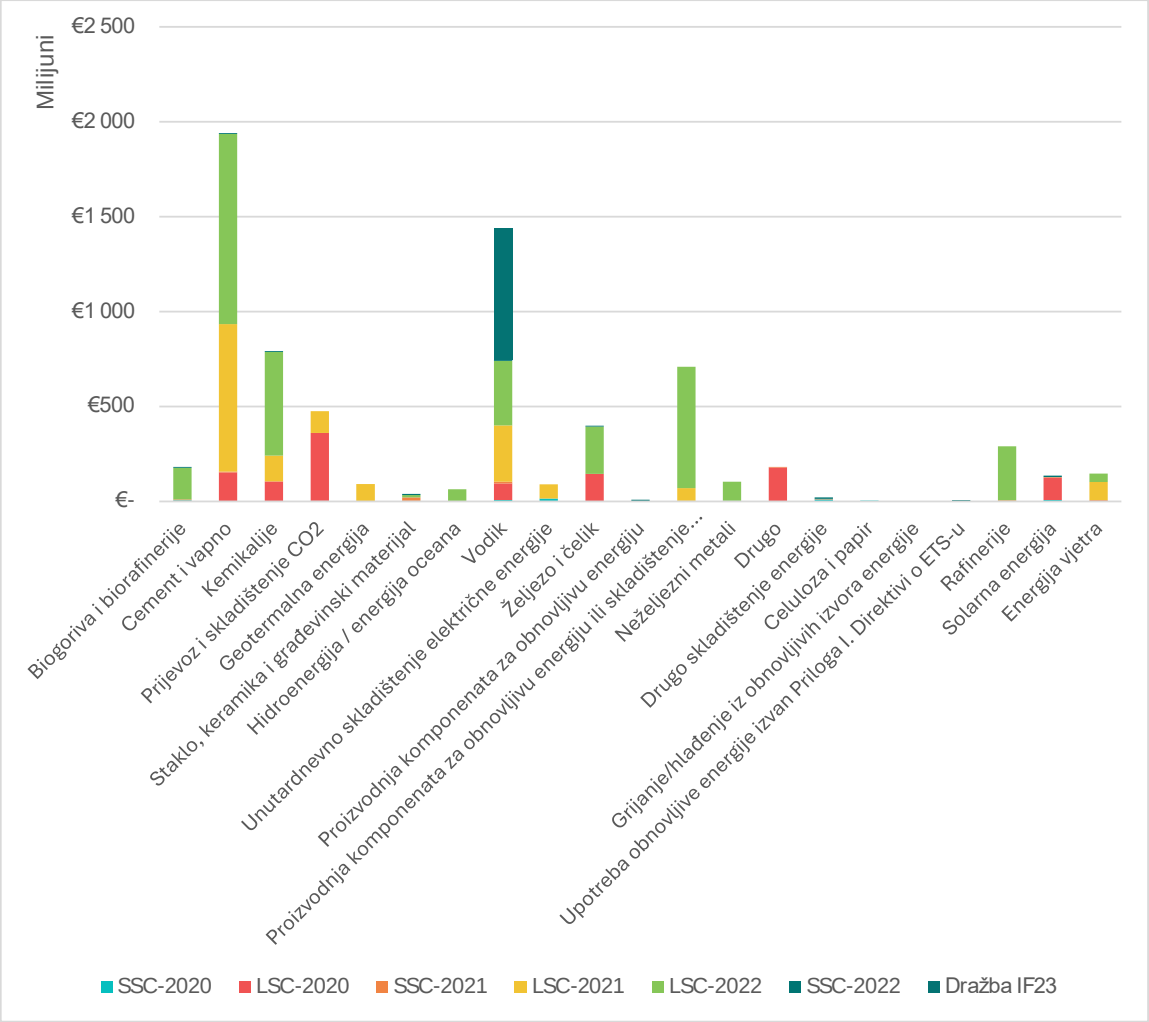
([16]) „Projekti u tijeku” su započeti projekti za koje su potpisani sporazumi, ali nisu raskinuti.

([17]) Sve analize portfelja temelje se na projektima koji su aktivni (sporazumi nisu raskinuti) i za koje su na dan 31. prosinca 2024. bili potpisani sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava. Stoga je uključeno šest od sedam projekata u okviru dražbe IF23 za vodik, ali u to vrijeme nijedan projekt u okviru poziva IF23 NZT nije bio uključen u portfelj.

znatnih ulaganja potrebnih za projekte u području cementa i vapna, koji uglavnom uključuju tehnologiju hvatanja i skladištenja ugljika. Drugi najveći iznos potpore (1,4 milijarde EUR) dodijeljen je sektoru „vodik" jer je vodik međusektorsko ulaganje kojim se podupire dekarbonizacija u raznim sektorima, među ostalim u zrakoplovstvu i pomorstvu (sintetička goriva), energetski intenzivnim industrijama (zamjena fosilnih goriva u različitim procesima, među ostalim u proizvodnji čelika i topline) i proizvodnji električne energije (dugoročno skladištenje energije). Ulaganja su visoka i u kemijskom sektoru (790 milijuna EUR) i rafinerijama (290 milijuna EUR), što obuhvaća razne projekte kojima se fosilna goriva nastoje zamijeniti glavnim proizvodima kao što su plastika, biogoriva, metanol, amonijak i organske kemikalije.

Slika 10: Broj projekata po sektoru

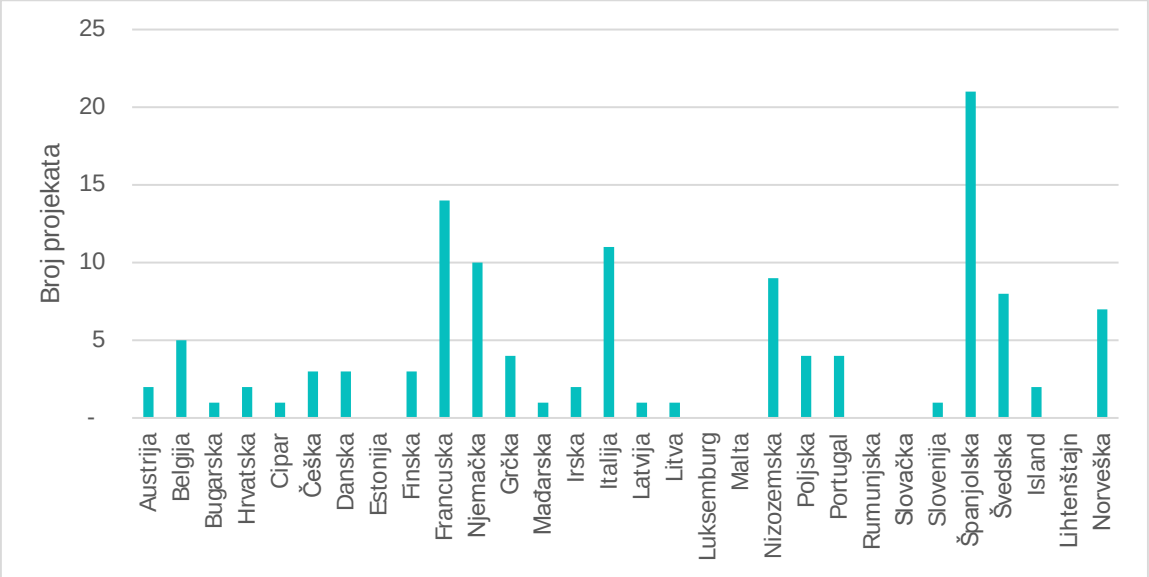

Slika 11: Dodijeljena financijska sredstva po sektoru

3.4. Geografska ravnoteža

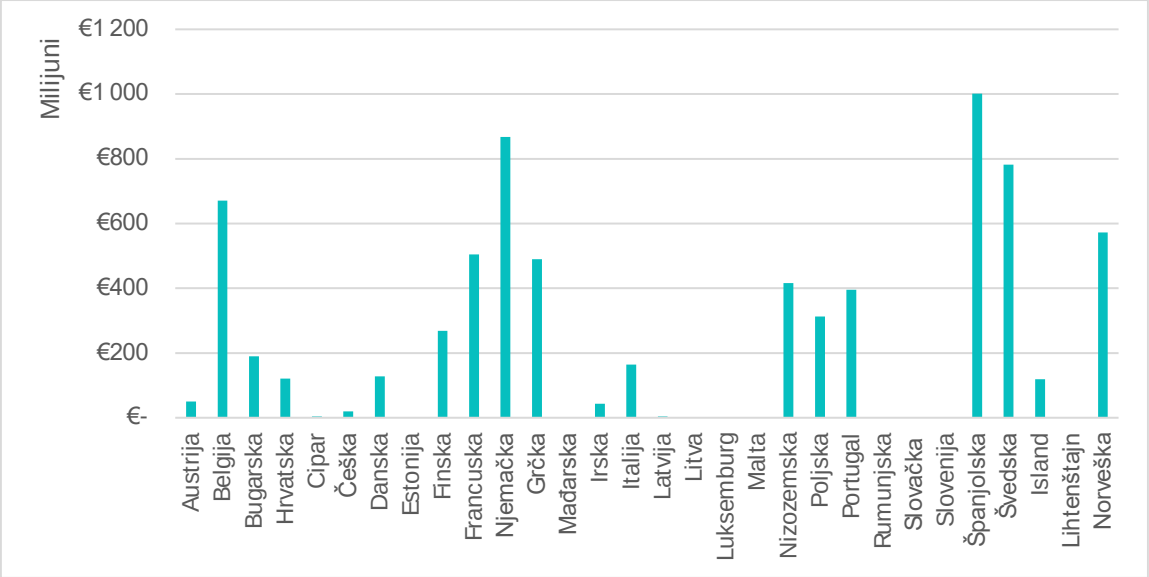
Do kraja 2024., 24 od 30 prihvatljivih zemalja u EU-u i EGP-u potpisale su sporazum za barem jedan projekt Inovacijskog fonda, a 14 zemalja imalo je najmanje tri projekta u tijeku. Najveći broj projekata imaju Španjolska (21), Francuska (14), Italija (11), Njemačka (10) i Nizozemska (9). Slijedom rezultata poziva IF23 broj zemalja s najmanje jednim projektom u portfelju Inovacijskog fonda povećat će se na 26 s obzirom na to da su odabrani i projekti iz Estonije i Slovačke.

Glavni je razlog zbog kojeg je mali broj projekata iz preostalih zemalja dobio financijska sredstva to što iz tih zemalja nije zaprimljeno mnogo prijedloga. Nositelji projekata su do i tijekom poziva IF23 podnijeli sedam prihvatljivih projekata u Rumunjskoj, dva u Luksemburgu i jedan na Malti. Iz Lihtenštajna nije zaprimljen nijedan zahtjev.

Slika 12: Broj projekata po zemlji prve lokacije ([18])

Najveći udio financijske potpore Inovacijskog fonda dodijeljen je Španjolskoj (1 milijarda EUR), Njemačkoj (867 milijuna EUR), Švedskoj (782 milijuna EUR), Belgiji (671 milijun EUR) i Norveškoj (572 milijuna EUR). Razlika između financijskih sredstava i broja projekata posljedica je činjenice da je prosječna veličina projekta veća u zemljama kao što su Belgija, Norveška i Švedska, u kojima se nalazi veći udio projekata iz kategorije energetski intenzivne industrije, kao što su projekti zelenog čelika te hvatanja i skladištenja ugljika, koji obično zahtijevaju veća ulaganja koja iziskuju visoki kapital.

Slika 13: Dodijeljena financijska sredstva po zemlji

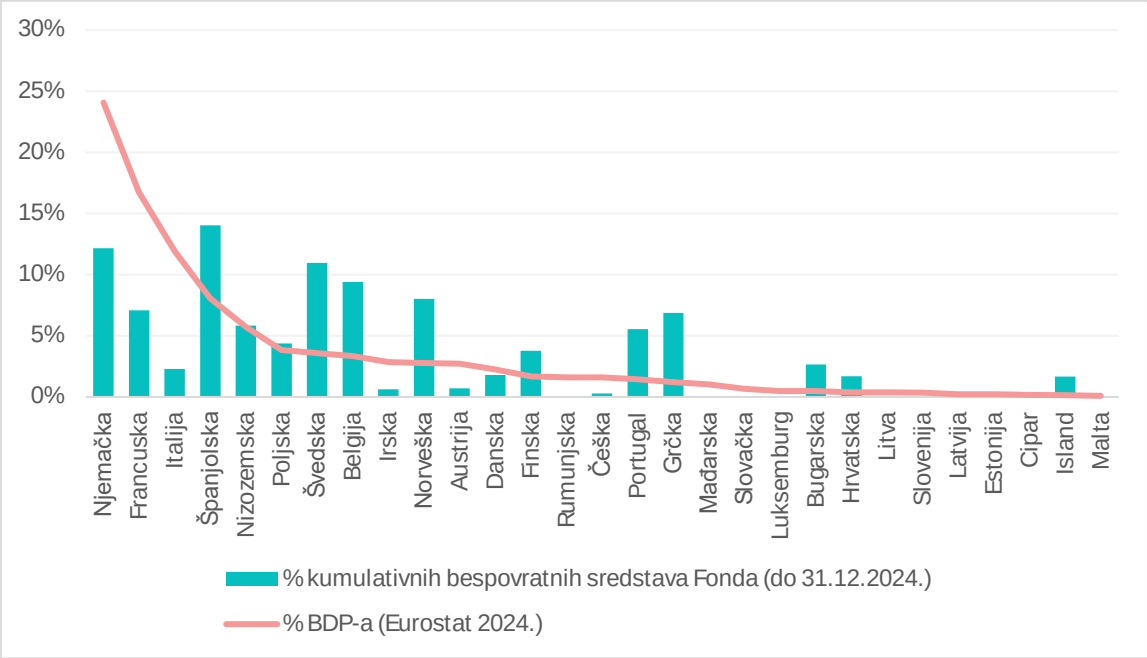
Osim toga, na geografski udio financijskih sredstava koja su dodijeljena određenoj zemlji mogu utjecati razni čimbenici. Oni mogu uključivati broj prijedloga koje je zemlja podnijela, veličinu njezina gospodarstva, broj prihvatljivih industrijskih djelatnosti, potporu koju države članice

([18]) Lokacije projekta temelje se na primarnoj lokaciji projekta. Zemlja korisnica ne uzima se u obzir.

pružaju subjektima koji sastavljaju prijedloge, dostupnost sufinanciranja itd. Kad je riječ o projektima u okviru dražbe, važan je čimbenik i cijena električne energije. Projektima se financijska sredstva iz Inovacijskog fonda dodjeljuju isključivo na temelju izvrsnosti. Geografska ravnoteža uzima se u obzir pri odabiru projekata samo u ograničenoj mjeri ([19]).

Kako bi se prikazao udio financijskih sredstava koji je dodijeljen zemljama u odnosu na veličinu njihova gospodarstva i prisutnost relevantnih industrija, u nastavku se uspoređuju BDP i udio emisija u okviru ETS-a.

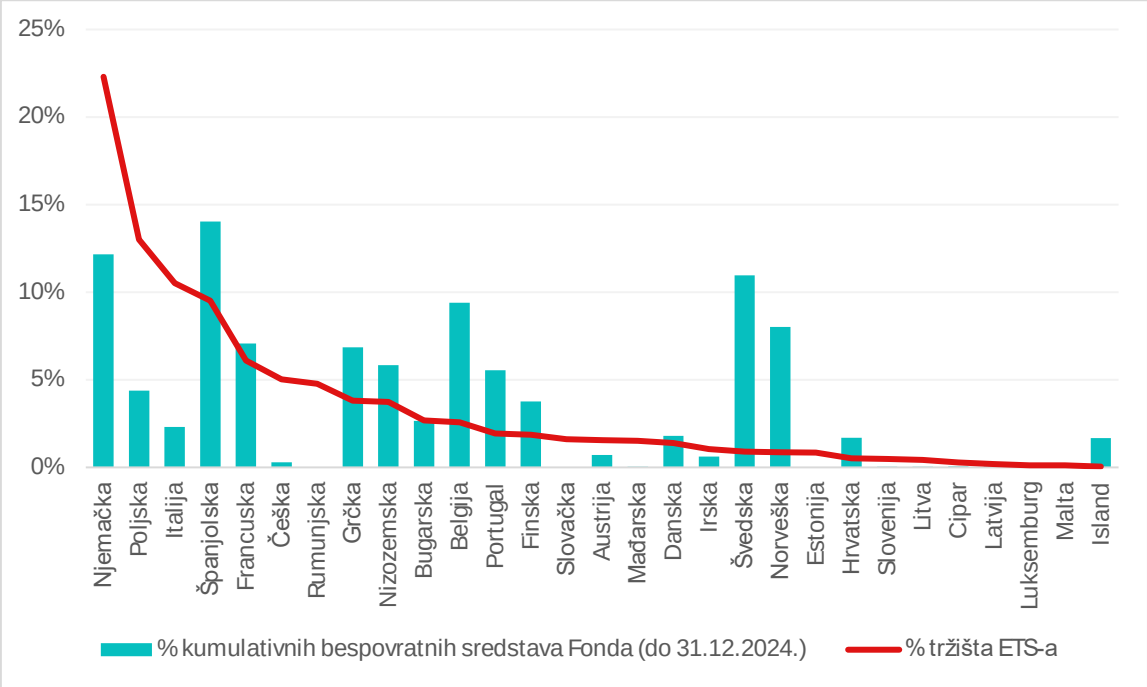
Iz toga je vidljivo da su velika gospodarstva kao što su Njemačka, Francuska i Italija relativno nedovoljno zastupljena s obzirom na njihov udio u ETS-u i BDP. U slučaju Njemačke i Francuske ta će se situacija poboljšati rezultatima poziva IF23 NZT jer će se projektima u Njemačkoj dodijeliti udio od 664 milijuna EUR, a projektima u Francuskoj udio od 518 milijuna EUR. Zemlje koje su prekomjerno zastupljene s obzirom na njihov udio u ETS-u i njihov BDP uključuju Belgiju, Norvešku, Španjolsku i Švedsku.

Slika 14: Geografska rasprostranjenost po udjelu BDP-a ([20]) i udjelu financiranja iz Inovacijskog fonda

([19]) U pozivu za redovita bespovratna sredstva, pri naručivanju projekata s istim brojem bodova prednost se daje prijedlozima iz zemalja s manjim brojem visoko rangiranih prijedloga.

([20]) Bruto domaći proizvod po tržišnim cijenama za 2024. (Eurostat 2025.).

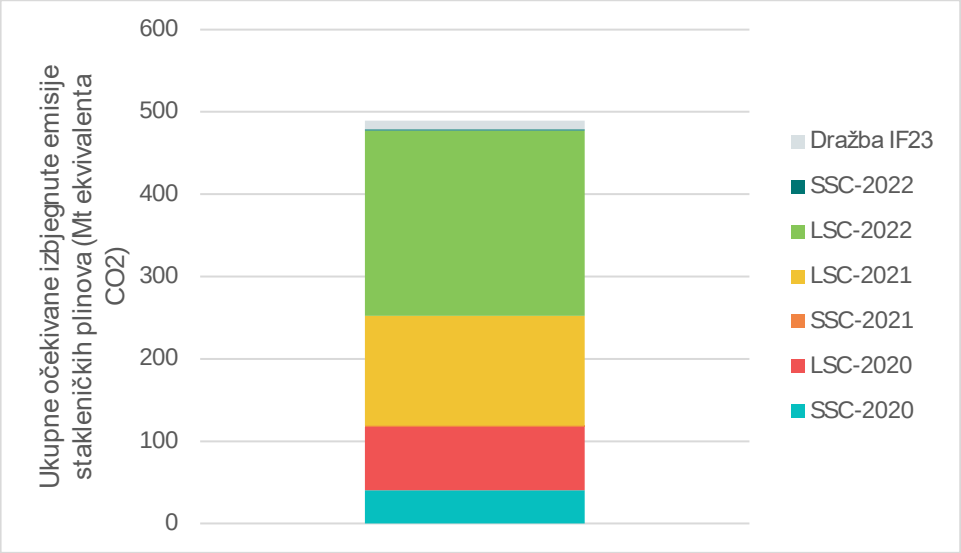
Slika 15: Geografska rasprostranjenost po udjelu u ETS-u ([21]) i udjelu financiranja iz Inovacijskog fonda

Inovacijski fond uspostavio je više mehanizama kako bi svim državama članicama i zemljama EGP-a pomogao da podnesu kvalitetne prijedloge za financiranje. To uključuje potporu nacionalnim kontaktnim točkama u svakoj državi članici, tehničku pomoć zemljama s niskom razinom sudjelovanja i pomoć za razvoj projekata s konkretnim geografskim ključnim pokazateljima uspješnosti.

3.5. Izbjegavanje emisija stakleničkih plinova

Očekuje se da će se zahvaljujući 120 projekata u portfelju Fonda na kraju 2024. izbjeći ukupno 489 milijuna tona ekvivalenta CO_2 tijekom prvog desetljeća njihova rada, što u prosjeku odgovara iznosu financiranja od 69 EUR po kilogramu izbjegnutog ekvivalenta CO_2.

([21]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32020D2166.

Slika 16: Očekivane izbjegnute emisije stakleničkih plinova po pozivu

4. KOMUNICIRANJE I POVEĆANJE VIDLJIVOSTI

4.1. Mreža nacionalnih kontaktnih točaka

Fond aktivno podupire nacionalna tijela i pruža povratne informacije u sklopu nacionalnih informativnih dana i lokalnih aktivnosti informiranja. U okviru područja djelovanja „Tehnička pomoć državama članicama" održani su tečajevi osposobljavanja za sve nacionalne kontaktne točke Fonda. Osim toga, komunikacijski materijali dostupni su na lokalnim jezicima kako bi se nacionalnim kontaktnim točkama pomoglo s lokalnim aktivnostima informiranja i komunikacijom. Pet tečajeva osposobljavanja održanih 2024. obuhvaćalo je teme kao što su komunikacijske strategije, mehanizam dražbe za vodik iz obnovljivih izvora te mogućnost kombinacije bespovratnih sredstava iz Fonda s drugim izvorima javnog financiranja na razini EU-a i na nacionalnoj razini. Održavani su redoviti pozivi o napretku kako bi nacionalne kontaktne točke bile u tijeku s najnovijim političkim zbivanjima. To će se područje djelovanja nastaviti i 2025. u okviru novog ugovora kako bi se ojačala uloga nacionalnih kontaktnih točaka u promicanju Fonda na lokalnoj razini i učinkovitom odgovaranju na upite nositelja projekata.

4.2. Stručna skupina Inovacijskog fonda i sudjelovanje dionika

Komisija je 2024. organizirala dva sastanka stručne skupine Fonda: 27. lipnja i 14. studenog 2024. ([22]) Na tim su sastancima predstavljeni rezultati dražbe IF23 i poziva IF23, zajedno s ishodima savjetovanja s dionicima o predstojećem pozivu na podnošenje prijedloga za Inovacijski fond 2024. Raspravljalo se i o pravilima i uvjetima te o dražbi kao usluzi kad je riječ o dražbi vodika iz obnovljivih izvora 2024. (dražba IF24). Podijeljene su i najvažnije točke predstojećih poziva na podnošenje prijedloga u 2024. za tehnologije s nultom neto stopom emisija (poziv IF24) i proizvodnju baterijskih ćelija za električna vozila (baterije F24). Svrha sastanaka

([22]) Zapisnici sa sastanaka dostupni su na sljedećoj poveznici: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-funding-climate-action/innovation-fund/innovation-fund-expert-group_hr.

bila je predstaviti najnovija zbivanja povezana s Fondom te prikupiti informacije od prihvatljivih zemalja i predstavnika industrije radi budućih promjena u Fondu.

4.3. Razmjena znanja

Aktivnosti razmjene znanja usmjerene su na razmjenu povratnih informacija o politikama i iskustava stečenih provedbom revolucionarnih tehnologija s nositeljima projekata, ulagačima, javnim tijelima i javnošću. Tijekom 2024. održana su tri namjenska događanja za razmjenu znanja zatvorena za javnost koja su bila usmjerena na različite tehnološke smjerove. Prvo događanje, održano 21. ožujka 2024., odnosilo se na vrijednosni lanac obnovljive energije te povratne informacije o politikama za lokalna, regionalna i nacionalna tijela te tijela EU-a. Na drugoj radionici na temu hvatanja i skladištenja ugljika, održanoj u listopadu 2024., okupili su se projekti hvatanja CO_2 koje podupire Inovacijski fond, potencijalni operatori skladišta CO_2 te predstavnici država članica i Europske komisije. Naposljetku, radionica za projekte povezane s vodikom odnosila se na najvažnije zaključke o projektima, od izdavanja dozvola do izgradnje. Sažetak aktivnosti razmjene znanja dostupan je u godišnjem izvješću o razmjeni znanja Inovacijskog fonda.

Komisija i CINEA organizirale su 11. travnja 2024. četvrtu konferenciju o čistim tehnologijama. Sudionici su istražili načine za jačanje europske proizvodnje uređaja čiste tehnologije i njihovih komponenti za obnovljivu energiju i skladištenje energije. Izvršni potpredsjednik Komisije Maroš Šefčovič otvorio je konferenciju naglašavajući važnost proizvodnje čiste tehnologije za Europu. Nekoliko projekata predstavilo je konkretne smjerove djelovanja i rješenja za podupiranje tranzicije Europe prema klimatskoj neutralnosti. Konferencija je završila raspravom o poticanju ulaganja u proizvodnju čiste tehnologije. Događanje je privuklo raznoliku publiku, uključujući oblikovatelje politika, ulagače, vodeće predstavnike industrije i druge dionike, koji su ukazali na brojne poslovne prilike koje Fond nudi javnim i privatnim financijerima. Uživo je sudjelovalo ukupno 400 sudionika, a putem internetskog prijenosa uživo dodatnih 900 sudionika, što je dokaz da je događanje doprlo do velikog broja ljudi.

4.4. Uspješni primjeri

GU CLIMA i CINEA sastavili su 2024. sedam primjera projekata koji služe kao važni komunikacijski materijali u kojima se složene tehnologije objašnjavaju na način koji je građanima EU-a lako razumljiv. Ti primjeri imaju presudnu ulogu u upoznavanju javnosti s inicijativama EU-a za borbu protiv klimatskih promjena jer se u njima ističu konkretni učinci sustava EU-a za trgovanje emisijama i Fonda, a lokalne zajednice informiraju se o regionalnim projektima kako bi se potaknuo njihov osjećaj odgovornosti i ponos. Osim toga, primjeri projekata povećavaju vidljivost projekata i omogućavaju im da privuku potencijalne ulagače i dionike, a istovremeno dobivaju potporu lokalne zajednice. Objavljuju se na internetskim stranicama GU-a CLIMA i dijele na našim platformama društvenih medija, što nam omogućuje da dopremo do šire publike.

5. ZAKLJUČAK

Inovacijski fond je 2024. dodatno učvrstio svoju ulogu središnjeg instrumenta za potporu tranziciji EU-a prema klimatskoj neutralnosti. Time što je do kraja 2024. izdvojio 11,2 milijarde EUR ([23]) za uvođenje revolucionarnih tehnologija, njihovo stavljanje na tržište i širenje razvijenijih tehnologija, ojačao veze s drugim programima i financijskim institucijama EU-a te dijelio znanje

([23]) Uključuje projekte u tijeku za koje su već potpisani sporazumi i projekte koji su odabrani u okviru poziva IF23, a za koje sporazumi još nisu potpisani.

stečeno u tom procesu, Inovacijski fond znatno je pridonio troškovno učinkovitoj dekarbonizaciji europskih industrija i povećao industrijsku konkurentnost i energetsku sigurnost. Činjenica da je potražnja u pozivima i dražbama i dalje veća od raspoloživog proračuna ukazuje na potrebu za javnom potporom i pokazuje važnost Fonda za ostvarenje cilja Europe da do 2050. postane prvi klimatski neutralan kontinent.

Inovacijski fond i dalje je vrlo važan za napredak prema ostvarenju ciljeva Plana za čistu industriju i provedbu plana EU-a za održivo blagostanje i konkurentnost. Iako je jasno da postoje mogućnosti za razvoj prijeko potrebnih rješenja za dekarbonizaciju, još uvijek ima poteškoća koje treba otkloniti. Kako bi inovativni projekti bili uspješniji i kako bi se potaknulo podnošenje prijedloga u svim državama članicama, Inovacijski fond poboljšava svoje instrumente za početnu potporu u fazi razvoja projekta. Konkretnije, pomoć za razvoj projekata i potpora nacionalnim kontaktnim točkama mogle bi dodatno poboljšati geografsku i sektorsku ravnotežu. S druge strane, elementi Inovacijskog fonda koji funkcioniraju kao usluge mogu povećati učinak Fonda, a ujedno smanjiti administrativno opterećenje i za nositelje projekata i za nacionalne uprave.

Dinamični portfelj Inovacijskog fonda već sadržava 199 aktivnih projekata odabranih iz 26 zemalja i sve brže raste. U listopadu 2024. objavljeno je da je samo u okviru poziva IF23 za tehnologije s nultom neto stopom emisija odabrano još 85 projekata iz 18 zemalja. Fond će objavom poziva na podnošenje prijedloga u vrijednosti od 4,6 milijardi EUR za tehnologije s nultom neto stopom emisija, proizvodnju baterija i vodik iz obnovljivih izvora krajem 2024. nastaviti konsolidirati svoju ulogu u ubrzavanju dekarbonizacije industrije i širenju strateških čistih tehnologija u cijelom EU-u.